

Nr 313.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionsreglering för vissa förutvarande anställningshavare vid av staten övertagna enskilda trafikföretag m. fl. ävensom efterlevande till sådana anställningshavare; given Drottningholms slott den 22 oktober 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Sammanfattning.

I enlighet med beslut av statsmakterna år 1947 har genomförts en omreglering av tidigare beviljade statliga tjänste- och familjepensioner, vilken i allmänhet medfört likställighet i fråga om pensionsförmånernas storlek för anställningshavare, som vid olika tidpunkter avgått ur statens tjänst. En sådan enhetlighet har emellertid icke kommit till stånd beträffande sådana anställningshavare vid enskilt trafikföretag, som — utan att bliva underkastade de statliga pensionsreglementena — övergått i statens järnvägars tjänst i samband med statens övertagande helt eller delvis av företaget eller i samband med att företaget nedlagts eller att dess trafikverksamhet övertagits av statens järnvägar. I propositionen föreslås åtgärder för att åvägbringa här avsedd likställighet i fråga om sådana nyss nämnda anställningshavare, som i samband med övergången i statens järnvägars tjänst erhållit en i dess aktiva personalstat uppförd befattning eller sådan anställning, som avsetts i gällande tjänstepensionsreglemente för arbetare, eller sådan befattning på för övertagen personal avsedd övergångsstat, med vilken är förenad skyldighet att bestrida en i den aktiva personalstaten uppförd befattning. För övriga i statens järnvägars tjänst övergångna anställningsha-

vare föreslås, att pensionsförmånerna skola uppbringas till lägst 90 procent av den pension, som utgår till motsvarande befattningshavare, underkastade 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente. I fråga om tjänste- och familjepensionsförmåner för anställningshavare, som avgått ur det enskilda företags tjänst före den tidpunkt, då företaget övertagits av staten eller företaget nedlagts eller dess trafikverksamhet övertagits av statens järnvägar, ha tidigare olika förbättringar genomförts av de på grund av vederbörandes delaktighet i enskild pensionsinrättning utgående pensionsförmånerna. I propositionen föreslås, att tjänste- och familjepensionsförmånerna, såvitt angår nu berörda anställningshavare och deras efterlevande, uppbringas till lägst 80 procent av den pension, som jämlikt 1947 års pensionsreglementen utgår till motsvarande pensionstagare.

---

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 22
oktober 1948.*

N ä r v a r a n d e :

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Efter gemensam beredning med chefen för kommunikationsdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om pensionsreglering för vissa förutvarande anställningshavare vid av staten övertagna enskilda trafikföretag m. fl. ävensom efterlevande till sådana anställningshavare samt anför därvid följande.

För de allmänna pensionsregleringar, som tid efter annan genomförts för statens anställningshavare, har före år 1947 varit kännetecknande, att de i regel icke berört sådana anställningshavare, som före genomförandet avgått ur tjänst. På grund härav ha de statliga pensionstagarna med avseende på pensionsförmånernas storlek och konstruktion kommit att uppdelas i skilda kategorier alltefter den tidpunkt, då avgång ur tjänst ägt rum. Emellertid ha i olika sammanhang åtgärder vidtagits för förbättring av pensioner, som utgått enligt äldre bestämmelser. Dessa pensionsförbättringar ha åstadkommit på olika sätt, framför allt genom beviljandet av fasta eller rörliga tillägg till de tidigare utgående pensionsbeloppen eller genom viss uppräknings av nämnda belopp. Numera har genom beslut av 1947 års riksdag likställighet i princip genomförts för de olika kategorierna statliga pensionstagare, i det att äldre pensioner i regel omreglerats med tillämpning av grunderna i de pensionsreglementen, vilka trädde i kraft den 1 juli 1947. Föreskrifter angående berörda omreglering äro meddelade i kungörelsen den 30 juni 1947 (nr 657) angående omreglerad tjänste- och familjepension m. m.

En sådan enhetlighet i fråga om pensionsförmånernas storlek, som efter berörda kungörelses ikraftträdande föreligger emellan anställningshavare pensionerade enligt olika statliga reglementen, har endast i begränsad utsträckning kommit till stånd beträffande anställningshavare, som övergått i statens järnvägars tjänst vid statens övertagande helt eller delvis av enskilt företag eller pensionerats från sådant företag före statsövertagandet. Detsamma gäller i fråga om anställningshavare, vilka övergått i statens järn-

vägars tjänst i samband med att sådant företag nedlagts eller att dess trafikverksamhet övertagits av statens järnvägar.

Full likställighet i pensionshänseende mellan olika kategorier av i statens järnvägars tjänst övergången personal, varom här är fråga, samt mellan dem och andra motsvarande pensionärer vid statens järnvägar har genomförts, i den mån statliga pensionsreglementen blivit tillämpliga å personalen. Förutsättningarna härför ha emellertid växlat under olika tider. Före den 1 juli 1945 erhöles i allmänhet här angivna anställningshavare pensionsrätt enligt de statliga pensionsreglementena endast under förutsättning, *dels* att de icke övergått i statens järnvägars tjänst från anställning med delaktighet i enskild pensionsinrättning, *dels ock* att de blivit innehavare av i pensionsreglementena avsedd anställning före den levnadsålder, vid vilken pensionsåldern skulle inträda enligt reglementena; såvitt angår tjänstemän förutsattes bl. a. att de blivit innehavare av befattning uppförd i statens järnvägars aktiva personalstat. Genom den 1 juli 1945 enligt kungörelsen den 29 juni 1945, nr 500, genomförd reglering av pensionsförhållandena vidgades emellertid i olika avseenden förutsättningarna för de statliga pensionsreglementenas tillämplighet å sådan personal, varom här är fråga. Vid omregleringen — som skedde i samband med statens övertagande av olika inrättningar för pensionering av personal vid enskilda järnvägar, bland dem Enskilda järnvägarnes pensionskassa — medgavs pensionsrätt enligt de statliga pensionsreglementena även för personal, som övergått i statens järnvägars tjänst från anställning med delaktighet i enskild pensionsinrättning, så framt denna överlätits till staten eller anställningshavaren i annat fall på järnvägsstyrelsen överlätit sin rätt på grund av delaktighet i inrättningen. Vidare blev innehav av sådan anställning vid statens järnvägar på för övertagen personal avsedd övergångsstat, med vilken förenats skyldighet att bestrida en i den aktiva personalstaten uppförd befattning — s. k. anställning på aktiv övergångsstat — i fråga om de statliga pensionsreglementenas tillämplighet likställt med innehav av befattning på den aktiva personalstaten. Vad angår de fall, i vilka vederbörande före övergången i statens järnvägars tjänst varit delaktig i enskild pensionsinrättning och rätten till pension, motsvarande statlig ålderspension, vid tillämpning av pensionsinrättningens stadgar skulle ha inträtt vid högre levnadsålder än den statliga pensionsåldern, medgavs att de statliga pensionsreglementena fingo tillämpas även å personal, som vid uppförandet å aktiv stat eller aktiv övergångsstat överskridit den normala statliga pensionsåldern men icke viss, i anslutning till innehållet i pensionsinrättningens stadgar fastställd högre pensionsålder.

Den utvidgning av de statliga pensionsreglementenas tillämpningsområde, som sålunda kom till stånd den 1 juli 1945, medförde ingen verkan för sådan personal, som före nämnda dag innehaft och avgått från anställning på aktiv stat eller aktiv övergångsstat och enligt de tidigare gällande bestämmelserna icke blivit underkastad de statliga pensionsreglementena. För denna personal liksom för personal på s. k. passiv övergångsstat — personal,

som övergått i statens järnvägars tjänst utan att erhålla anställning på aktiv stat eller aktiv övergångsstat — och personal, som avgått från anställningen före statens övertagande av det enskilda företaget, har pensionsfrågan i första hand blivit att bedöma med utgångspunkt från de åtgärder, som det enskilda företaget vidtagit för att ordna pensioneringen av sina anställningshavare. Pensionerna enligt vederbörande enskilda eller förutvarande enskilda men av staten övertagna pensionsinrättnings reglemente eller stadgar ha förhöjts med av statsmedel utgående tilläggsförmåner av olika slag, och viss omreglering enligt kungörelsen 1947:657 har även företagits. Dessa åtgärder ha emellertid icke generellt sett medfört, att pensionsnivån uppbringats till den, som innefattas i 1947 års pensionsreglementen, och förhöjningarna ha i stort sett icke konstruerats på sådant sätt, att de förhöjda pensionerna skulle komma att stå i viss i förväg bestämd relation till pensionerna enligt de statliga pensionsreglementena för motsvarande pensionstagare vid statens järnvägar.

Beträffande ifrågavarande förhöjningar må till en början nämnas, att vid eller efter statens övertagande av Enskilda järnvägarnes pensionskassa och vissa andra pensionskassor föreskrivits ökning av kassapensionerna med 10 procent samt därutöver, i fråga om vissa pensionskassor, med särskilda tilläggsförmåner. Här avsedda kassapensioner skola i viss omfattning vara förenade med särskilda tillägg av statsmedel, varigenom tjänstepensionärerna äga åtnjuta ett årligt tillägg av intill 100 kronor eller beträffande sjukpensionärer ett på annat sätt beräknat högre belopp, i den mån själva kassapensionen, beräknad enligt numera gällande grunder, understiger 1 800 kronor. I fråga om familjepension efter förutvarande anställningshavare vid statsövertagna enskilda järnvägar utgår särskilt tillägg med det belopp, varmed den årliga kassapensionen understiger ett belopp, svarande mot en årlig pension för ensam änka av 1 200 kronor; detta tillägg får dock icke överstiga 100 kronor för år.

I övrigt gäller följande.

1. Personal på aktiv stat eller aktiv övergångsstat vid statens järnvägar, å vilken de statliga pensionsreglementena icke erhållit tillämpning, har, utöver pension från den enskilda (eller förutvarande enskilda, av staten övertagna) pensionsinrättningen erhållit fyllnadspension av statsmedel, i princip med så stort belopp att de sammanlagda förmånerna lägst motsvara summan av två tredjedelar av pension enligt vederbörande statliga tjänstepensionsreglemente och den del av pensionen från den enskilda pensionsinrättningen, som kan anses täckas av de utav anställningshavaren erlagda pensionsavgifterna. Härjämte ha beviljats rörliga tilläggsförmåner av olika slag (dyrtidstillägg eller rörligt tillägg samt kristillägg). Av det anförda framgår, att för ifrågavarande pensionstagare de sammanlagda pensionsförmånerna bliva beroende, dels av kassapensionen och däremot svarande avgifter från anställningshavarens sida, dels ock av det vid anställningshavarens avgång ur tjänst gällande statliga tjänstepensionsunderlaget. Ifrågavarande pensioner ha emellertid oureglerats enligt förut berörda kungö-

relse 1947: 657. Härvid ha de enligt de äldre bestämmelserna utgående pensionsförmånerna betraktats som en pension, beräknad efter det tjänstepensionsunderlag efter vilket fyllnadspensionen bestämts, och sålunda, då pensionsförmånerna understigit nämnda pensionsunderlag, betraktats som en i viss grad avkortad pension. Den omreglerade pensionen har beräknats på grundval av det nu gällande pensionsunderlaget, i förekommande fall med motsvarande avkortning. Omregleringen har följaktligen medfört, att förut angivna två tredjedelar av det tjänstepensionsunderlag, som gällde vid tiden för avgången, ersatts med motsvarande kvotdel av det nya tjänstepensionsunderlaget; härigenom ha i betydande utsträckning undanröjts sådana ojämnheter i pensionsavseende, som uppkommit mellan fyllnadspensionstagarna till följd av att olika stora tjänstepensionsunderlag gällt vid de olika tider, då avgången ur tjänst ägt rum. Däremot kvarstå de tidigare förefintliga olikheter i pensionsavseende, som mellan dessa pensionstagare inbördes och mellan dem och den personal, på vilken de statliga pensionsreglementena tillämpats, uppkommit i den mån den del av pensionen från den enskilda pensionsinrättningen, som kan anses täckas av anställningshavarens egna avgifter, är mindre än en tredjedel av det vid tiden för avgången ur tjänst gällande statliga tjänstepensionsunderlaget.

2. Personal på passiv övergångsstat med delaktighet i av staten övertagen pensionsinrättning har å kassapensionen erhållit pensionsförhöjning enligt kungörelsen den 18 juni 1925, nr 280, samt dyrtidstillägg och kristillägg. Omreglering enligt förut berörda kungörelse 1947: 657 har därefter kommit till stånd, i detta fall i princip medförande ökning av de sammanlagda pensionsförmånerna med omkring 10 procent.

3. Personal på passiv övergångsstat med delaktighet i pensionsinrättning, som icke överlätits till staten, samt personal, som med pension avgått från anställning vid det enskilda företaget före statsövertagandet, har utöver kassapensionen erhållit dyrtidshjälp med intill 25 procent. Av statsmedel utgående pension, varom här är fråga, har omreglerats på sådant sätt att de sammanlagda förmånerna i princip ökats med omkring 10 procent.

4. Familjepensionerna till efterlevande efter anställningshavare, avsedda under 1 och 2, ha förhöjts med dyrtidstillägg och kristillägg samt omreglerats med tillämpning av dels de familjepensionsunderlag, dels ock de grunder för familjepensionens bestämmande med hänsyn till kretsen av familjepensionsberättigade efterlevande, som innefattas i 1947 års familjepensionsreglementen. Vad åter angår familjepensionerna till efterlevande efter anställningshavare avsedda under 3, ha tilläggsförmåner beviljats och omreglering genomförts efter samma grunder som beträffande motsvarande tjänstepensioner.

Förhöjning har medgivits med högst så stort belopp, att de sammanlagda pensionsförmånerna kommit att motsvara pension enligt 1947 års statliga pensionsreglementen.

I detta sammanhang må framhållas, att anordningarna för förbättring av pensioner från enskild pensionsinrättning bliva tillämpliga jämväl därest

statens järnvägar framdeles kommer att helt eller delvis övertaga enskilt företag eller framdeles personal kommer att övergå i statens järnvägars tjänst i samband med att sådant företag nedlägges eller att dess trafikverksamhet övertages av statens järnvägar.

Vid 1947 års riksdag väcktes två likalydande motioner (I: 199 och II: 240), i vilka föreslogs att de pensionärer vid av staten övertagna enskilda järnvägar, som ej övergått i statens tjänst och å vilkas pension utginge dyrtids-hjälp, skulle få sina pensioner omreglerade så, att full likställighet med motsvarande pensionärer vid statens järnvägar ernåddes.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 46 upptog bankoutskottet till behandling — förutom den proposition (nr 283), som legat till grund för den förut berörda kungörelsen 1947: 657 — jämväl nyssnämnda motioner. Utskottet uttalade därvid, bland annat, att de i motionerna avsedda anställningshavarna tjänstgjort i anställningar, som ofta icke kunde jämföras med bestämda statliga tjänster, varjämte en omreglering enligt de statliga grunderna skulle medföra en betydande kostnadsökning och vittgående konsekvenser. Med hänsyn härtill och till den förbättring av pensionsförmånerna, som i allt fall komme dessa pensionstagare till del, funne sig utskottet icke kunna tillstyrka längre gående pensionsförhöjning än den i förenämnda proposition föreslagna. I samband härmed erinrade utskottet, att ifrågavarande pensionärer vid 67 års ålder komme i åtnjutande av oavkortad folkpension. Med anledning av att i motionerna framhållits, att bland ifrågavarande pensionärer finnes vissa smärre grupper med särskilt låga pensioner, uttalade utskottet, att utskottet icke vore i tillfälle att bedöma, huruvida och i vad mån en ytterligare förbättring utöver den av Kungl. Maj:t föreslagna i dessa fall kunde anses skälig, samt att Kungl. Maj:t, därest Kungl. Maj:t efter utredning skulle finna en dylik förbättring påkallad, icke torde underlåta att för riksdagen framlägga förslag i ämnet.

I skrivelse den 9 december 1947 har *svenska järnvägsmannaförbundet* gjort framställning åsyftande att pensionsförmånerna till förutvarande anställningshavare vid av staten övertagna enskilda järnvägar ävensom efterlevande till sådana anställningshavare skola — i fall, då anställningshavaren icke blivit underkastad de statliga pensionsreglementena — förhöjas i sådan omfattning, att pensionsförmånerna i princip uppgå till samma belopp som motsvarande tjänste- och familjepensionsförmåner enligt 1947 års allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen.

Vidare har *Sveriges enskilda järnvägars pensionärers riksförbund* i skrivelse den 6 oktober 1947 gjort framställning om viss samordning av tjänstepension och folkpension för sådana pensionärer vid av staten övertagna enskilda järnvägar, vilka icke underkastats de statliga pensionsreglementena.

Järnvägsstyrelsen har avgivit utlåtande över svenska järnvägsmannaförbundets berörda framställning och därvid framställt förslag om viss pensionsförbättring.

Mot järnvägsstyrelsens förslag har svenska järnvägsmannaförbundet förklarat sig icke ha något att erinra.

Härefter har *statskontoret* avgivit infordrat utlåtande i ärendet.

Järnvägsstyrelsen har icke ansett sig kunna tillstyrka en pensionsreglering av den omfattning, som i svenska järnvägsmannaförbundets framställning avsetts, men har icke velat motsätta sig, att en förbättring i viss utsträckning komme till stånd för ifrågavarande pensionstagare.

De pensionstagare, för vilka järnvägsstyrelsen ansett en förbättring böra ifrågakomma, ha av styrelsen indelats i fyra grupper, betecknade med I—IV. Till *grupp I* ha hänförts pensionstagare, som vid statens övertagande av enskild järnväg övergått i statens järnvägars tjänst och i egenskap av delägare i enskild eller till staten överlåten pensionsinrättning varit undantagna från tillämpning av vederbörande statliga pensionsreglemente och som avgått ur tjänst med rätt till fyllnadspension. *Grupp II* omfattar sådana pensionstagare, beträffande vilka samma förhållanden föreligga som i fråga om de till *grupp I* hänförda utom såtillvida, att rätt till fyllnadspension icke föreligger. Till *grupp III* ha hänförts pensionstagare, som med pension avgått från anställning vid enskild järnväg före statens övertagande av densamma, och till *grupp IV* efterlevande till anställningshavare, som med pension avgått från anställning vid enskild järnväg före statsövertagandet.

Beträffande de till *grupp I* hänförda pensionstagarna har styrelsen framhållit, att de varit anställda vid statens järnvägar — i regel en lång följd av år — och därvid innehaft eller uppehållit en i statens järnvägars aktiva personalstat uppförd befattning. Styrelsen har ansett, att för denna pensionärsgrupp en sådan reglering av pensionsförhållandena borde kunna medgivas, att vederbörande pensionstagare erhöle samma tjänstepension som om han vid statens järnvägar innehaft sådan befattning, som numera vore förenad med tjänstepensionsrätt enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente. Vid en dylik omreglering borde tillgodoräkning ske av det antal tjänstår, som legat till grund för fyllnadspensionens beräkning.

I fråga om de till *grupp II* hänförda pensionärerna — vilka vid övergång i statens järnvägars tjänst erhållit anställning på övergångsstat utan skyldighet att bestrida en i den aktiva personalstaten uppförd befattning — har järnvägsstyrelsen icke ansett sig kunna förorda, att de i pensionshänseende helt likställdes med de till *grupp I* hörande pensionstagarna, vilka innehaft eller uppehållit tjänst å aktiv stat vid statens järnvägar. Med hänsyn till att de i *grupp II* placerade pensionstagarna dock varit anställda vid statens järnvägar och där i vissa fall innehaft relativt långvarig anställning har styrelsen för deras vidkommande föreslagit en pensionsförbättring, innebärande att pensionstagare, som enligt föreskrifterna för vederbörande pensionsinrättning vore berättigad till oavkortad pension (hel kassapension) — i förekommande fall reglerad enligt kungörelsen den 29 juni 1945, nr 500 — komme i åtnjutande av tjänstepension med belopp, motsvarande 90 procent av hel ålderspension enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente. Med avseende å avkortad kassapension har styrelsen

föreslagit förbättring i så måtto, att vederbörande skulle erhålla så stor del av hel ålderspension enligt sagda reglemente, minskad med 10 procent, som den avkortade pensionen utgör av hel kassapension, likaledes reglerad enligt nyssnämnda kungörelse.

Vad angår de till grupp III hänfödda pensionstagarna har järnvägsstyrelsen hyst en viss tveksamhet om det berättigade i en ytterligare pensionsförhöjning för dem. Emellertid har styrelsen funnit billighetsskäl tala för en viss förbättring jämväl av dessa pensionärers pensionsförhållanden. Som en skälig avvägning av förbättringen har styrelsen ansett sig kunna förorda en sådan reglering, att här avsedda pensionärer med rätt till oavkortade kassapensioner, vederbörligen reglerade enligt kungörelsen den 29 juni 1945, nr 500, erhålla en tjänstepension, motsvarande 80 procent av hel ålderspension, beräknad enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente, och att ifrågavarande pensionstagare med avkortade kassapensioner komma i åtnjutande av så stor del av enligt samma reglemente beräknad hel ålderspension, minskad med 20 procent, som den avkortade kassapensionen utgör av hel sådan pension.

Vad slutligen angår de under grupp IV inbegripna pensionstagarna har styrelsen för sin del intet haft att erinra mot att pensionsförbättring i sådan omfattning medgåves dem, att de komme i åtnjutande av familjepension med belopp, motsvarande 80 procent av den familjepension, som skulle tillkommit dem, om vederbörande anställningshavare innehaft befattning vid statens järnvägar med familjepensionsrätt enligt 1947 års allmänna familjepensionsreglemente och i befattningen kunnat åberopa för hel pension erforderligt antal tjänstår.

Järnvägsstyrelsen har vidare framhållit, att styrelsen icke till behandling upptagit frågan om förbättring av familjepensionsförmånerna till efterlevande efter de i grupperna I och II avsedda befattningshavarna, enär nämnda förmåner redan nu uppginge till belopp, motsvarande familjepensioner enligt gällande familjepensionsreglemente. I anslutning härtill har styrelsen uttalat, att genomförandet av den av styrelsen föreslagna pensionsregleringen icke i något fall borde få medföra en minskning av de närmast dessförinnan utgående pensionsförmånerna.

Antalet pensioner inom grupperna I—IV, som skulle beröras av den av järnvägsstyrelsen föreslagna omregleringen, har av styrelsen beräknats för närvarande uppgå till respektive 430, 57, 1 458 och 1 108. Den årliga kostnaden för omregleringen har av styrelsen beräknats till 1 312 600 kronor, varav omkring 140 000 kronor avsåge till grupp I hänfödda pensionstagare, omkring 34 900 kronor till grupp II hänfödda pensionstagare, omkring 730 100 kronor till grupp III hänfödda pensionstagare och omkring 407 600 kronor till grupp IV hänfödda pensionstagare. Styrelsen har emellertid framhållit, att det av styrelsen beräknade årliga kostnadsbeloppet syntes komma att tämligen snabbt reduceras dels på grund av att antalet pensionstagare komme att minskas till följd av dödsfall, dels ock på grund av den minskning av pensionsbeloppen, som komme att inträda allteftersom pensionsstagarna uppnådde 67 års ålder.

Vid genomförande av en sådan, av järnvägsstyrelsen ej förordad omreglering, genom vilken samtliga pensionstagare tillhörande grupperna I—IV skulle helt likställas med motsvarande pensionstagare vid statens järnvägar, har antalet berörda pensioner beräknats till respektive 430, 140, 1 636 och 1 277. Den årliga kostnaden för en sådan omreglering har beräknats till omkring 3 156 500 kronor, vilket belopp fördelar sig på grupperna I—IV med respektive omkring 140 000, 79 100, 2 019 400 och 918 000 kronor.

Statskontoret har avstyrkt, att pensionerna till ifrågakommande pensionsstagare förbättrades utöver vad som tidigare skett. Efter att ha erinrat om de pensionsförmåner, som utgå efter ikraftträdandet den 1 juli 1947 av kungörelsen 1947: 657, har ämbetsverket anfört följande.

De i järnvägsstyrelsens utlåtande till grupperna III och IV hänfödda kategorierna representera huvuddelen av de pensionstagare, för vilka ytterligare pensionsförbättring nu ifrågasättes. I den departementspromemoria, som låg till grund för Kungl. Maj:ts förslag till 1947 års riksdag angående omregleringen av äldre pensioner (se prop. 1947: 283, s. 14) anfördes beträffande pensionerna åt nämnda pensionstagar-kategorier, att en reglering av dem upp till nivån för närmast motsvarande statliga pensioner icke borde ifrågakomma med hänsyn till bland annat den betydande kostnadsökning som en dylik reglering skulle medföra ävensom de vittgående konsekvenser, som kunde uppkomma beträffande statens åtaganden av förevarande slag inom andra förvaltningsområden. En förhöjning av pensionerna med 10 procent ansågs bäst överensstämma med de för den allmänna omregleringen i övrigt tillämpade grunderna.

Sedan statskontoret härefter redogjort för bankoutskottets uttalande i anledning av de tidigare omförmälda, vid 1947 års riksdag väckta motionerna (I: 199 och II: 240), har ämbetsverket anfört följande.

Av det anförda framgår, att vid 1947 års pensionsreglering förhöjningen av här avsedda pensioner avvägs under beaktande av de allmänna principer, som varit vägledande för omregleringen, och med hänsynstagande till den förbättring, som ansetts böra komma övriga likställda pensionstagar-grupper till del. Statskontoret måste vid sådant förhållande finna starka betänkligheter möta mot särskild uppregering av hithörande pensioner. Ämbetsverket vill därvid särskilt understryka de konsekvenser, som ett tillmötesgående av föreliggande förslag skulle medföra beträffande andra grupper pensionstagare och särskilt de pensionsförpliktelser, som statsverket åtagit sig i samband med vägväsendets förstatligande. Vad de till grupp III hörande pensionärerna beträffar kan av utredningen i ärendet konstateras, att endast 260 av de till ett antal av 1 636 uppgående pensionärerna ännu icke uppnått 67 års ålder. Det stora flertalet av dessa har alltså efter den 1 januari 1948 kommit i åtnjutande av de nya förhöjda folkpensionerna.

Departementschefen. Enligt beslut vid 1947 års riksdag blevo pensionerna till f. d. befattningshavare i statens tjänst i princip förhöjda till pensionsnivån enligt de nya pensionsreglementen, som trädde i kraft den 1 juli 1947. Därvid framhölls bland annat, att 1947 års pensionsreglering företrädesvis vore betingad av relativt starka förskjutningar i penningvärdet och den allmänna inkomstnivån och att en anpassning av pensionsnivån efter dessa

förskjutningar framstod såsom påkallad även beträffande de redan utgående pensionerna. Från denna utgångspunkt och med hänsyn jämväl till de starka önskemål om enhetlighet och förenkling på pensionsområdet, som gjorde sig gällande, ansågs det försvarligt, att en allmän uppräknings av de tidigare utgående pensionerna vidtogs och att denna, oavsett tiden för pensionernas tillkomst, finge ske till nivån för pensioner enligt de nya pensionsreglementena. I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 46 uttalade bankoutskottet jämväl, att åtgärden innebure tillgodoseende av ett sedan länge framfört rättvisekrav från pensionstagarnas sida.

För viss personal, som vid statens övertagande helt eller delvis av enskilt företag eller i samband med att sådant företag nedlagts eller att dess trafikverksamhet övertagits av statens järnvägar övergått i statens järnvägars tjänst och som erhållit anställning på aktiv stat eller s. k. aktiv övergångsstat, har 1947 års beslut angående omreglering av äldre pensioner icke medfört full jämställdhet med motsvarande statliga pensionärer. Sådan jämställdhet har nämligen, såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår, icke ernåtts, i den mån ifrågavarande personalgrupp med hänsyn till de före den 1 juli 1945 gällande mera restriktiva förutsättningarna för de statliga pensionsreglementenas tillämpning icke blivit underkastad nämnda reglementen. I sådana fall har visserligen av statsmedel beviljats fyllnadspension m. m. och även företagits viss omreglering med beaktande av den nya pensionsnivån för statstjänstemännen. Vissa ojämnheter kvarstå likväl alltjämt i fråga om pensionsförmånernas storlek. Järnvägsstyrelsen har nu föreslagit, att de sammanlagda pensionsförmånerna för till fyllnadspension berättigad personal skola bringas upp till sagda pensionsnivå. Förslaget innebär nämligen, att vederbörande skall erhålla tjänstepension som om han vid statens järnvägar innehaft anställning, vilken numera är förenad med tjänstepensionsrätt enligt 1947 års allmänna tjänstepensionsreglemente, och att vid pensionsberäkningen skall tillgodoräknas det antal tjänstår, som legat till grund för fyllnadspensionens beräkning. För egen del anser jag, att en dylik omreglering står i god överensstämmelse med de allmänna grunderna för 1947 års riksdagsbeslut. Att märka är, att nu ifrågavarande personal innehaft sådan anställning vid statens järnvägar, som redan under anställningstiden normalt varit förenad med pensionsrätt enligt de statliga pensionsreglementena eller i varje fall numera blivit förenad med sådan pensionsrätt. Jag vill därför förorda, att förslaget genomföres.

I detta sammanhang är vidare fråga om sådan personal vid av statens järnvägar övertagna företag, som övergått i statens järnvägars tjänst utan att erhålla vare sig pensionsrätt enligt statligt reglemente eller rätt till fyllnadspension eller som pensionerats före statsövertagandet. Denna personal har, såsom av den förut lämnade redogörelsen framgår, under olika former och delvis enligt tämligen invecklade regler erhållit en förbättring i sina från enskild eller statsövertagen pensionsinrättning utgående pensionsförmåner. Förbättringen har i vissa fall varit tämligen betydande. Emellertid har den ej alls eller endast i mindre utsträckning varit konstruerad i syfte

att bringa upp pensionsförmånerna till visst, i förväg bestämt förhållande till de pensioner, som enligt de statliga reglementena utgå till motsvarande, på aktiv stat eller aktiv övergångsstat vid statens järnvägar uppförd personal. Detta förhållande uppmärksammades i samband med behandlingen vid 1947 års riksdag av frågan angående omreglering av äldre pensioner. Motionsvis framställdes förslag om att hithörande personalgrupper skulle i pensionsavseende jämföras med motsvarande pensionärer vid statens järnvägar, men motionerna föranledde icke någon åtgärd från riksdagens sida. I sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 46 uttalade bankoutskottet, att utskottet icke då vore i tillfälle att bedöma, huruvida och i vad mån en ytterligare förbättring kunde anses skälig i sådana fall, i vilka enligt i motionerna gjort uttalande särskilt låga pensioner utginge.

Sedan fråga om en ytterligare pensionsförbättring för här avsedd personal uppkommit, har järnvägsstyrelsen verkställt utredning i ämnet. Styrelsen har på grundval av denna å ena sidan avstyrkt, att personalen i fråga i pensionsavseende helt likställes med motsvarande personal vid statens järnvägar. Å andra sidan har den verkställda utredningen givit vid handen, att åtskilliga av de här avsedda pensionerna med förhållandevis betydande belopp understiga pensionsförmånerna enligt de nya reglementena. I anslutning härtill har järnvägsstyrelsen tillstyrkt, att pensionerna för sådana här ifrågavarande anställningshavare vid statens järnvägar, som tillerkänts dyrtidstillägg, uppbringas till minst 90 procent av de statliga pensionerna samt att tjänste- och familjepensionerna för övrig här avsedd personal uppbringas till minst 80 procent av de statliga pensionerna, i båda fallen dock med vederbörlig reduktion i den mån kassapensionen varit avkortad. Statskontoret har avstyrkt, att ytterligare omreglering komme till stånd. För egen del anser jag billighetsskäl tala för att de tilläggsförmåner, som av statsmedel utgå till dessa personalgrupper, omregleras på i huvudsak det sätt som järnvägsstyrelsen förordat. Jag anser mig således böra föreslå, att sådana här avsedda pensioner, som understiga 90 respektive 80 procent av pensionerna för motsvarande personal vid statens järnvägar, i princip uppbringas till angivna 90 respektive 80 procent. De för omregleringens genomförande erforderliga detaljbestämmelserna torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att närmare utforma.

Vid genomförandet av den av mig sålunda förordade pensionsregleringen kommer en viss, i och för sig önskvärd samordning till stånd av tjänstepension och folkpension för ifrågavarande tjänstepensionärer. Den tjänstepension, som skall beräknas för den nu till fyllnadspension berättigade personalen, samt angivna 90 eller 80 procent av statlig tjänstepension komma nämligen intill 67 års ålder att beräknas på grundval av begynnelseunderlaget och därefter på grundval av slutunderlaget enligt 1947 års pensionsreglemente.

Vid omregleringen bör tillses, att vederbörande icke vid någon tidpunkt kommer i åtnjutande av mindre sammanlagda pensionsförmåner än om densamma icke kommit till stånd.

Vad slutligen angår tidpunkten för omregleringens genomförande, förordar jag att densamma bestämmes till den 1 januari 1949. Jag anser mig emellertid i anslutning härtill böra framhålla, att omräkningen av de tidigare pensionsförmånerna på grund av sin tidskrävande natur icke kan beräknas bliva avslutad förrän omkring kvartalsskiftet mars/april 1949.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i det föregående förordats utfärda bestämmelser angående pensionsreglering för vissa förutvarande anställningshavare vid av staten övertagna enskilda trafikföretag m. fl. ävensom efterlevande till sådana anställningshavare.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hans Wenker.